

Katarzyna Kreczmańska-Gigol

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8483-9740>

Ryzyko *credit crunch* w Polsce a podatek bankowy – rekomendowane przeciwdziałania

---

Streszczenie

W artykule przedstawiono istotę zjawiska *credit crunch*, jego skutki dla przedsiębiorstw i całej gospodarki. Wskazano związek, jaki istnieje między poziomem kapitałów banków a zjawiskiem *credit crunch*. Wysokie koszty funkcjonowania banków w Polsce prowadzić mogą do zmniejszania ich kapitałów, a w konsekwencji do ograniczania podaży kredytu bankowego na rynku. Jednym z czynników prowadzących do zmniejszania kapitałów banków w Polsce jest wysoki w porównaniu do innych krajów podatek bankowy. W celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia zjawiska *credit crunch* na polskim rynku rekomenduje się zniesienie lub obniżenie podatku bankowego na czas wysokiej inflacji.

Słowa kluczowe: *credit crunch*, podatek bankowy, inflacja, podaż kredytu bankowego

Kody klasyfikacji JEL: G21, G28, H21, H25

---

1. Wprowadzenie

Bezpieczniejsze banki zapewniają łatwiejszy dostęp do kredytu, a ograniczone kapitały banków prowadzą do ograniczenia akcji kredytowej i do kryzysu [Wehinger, 2013]. Na przykład w latach 2007–2009 pogorszenie płynności finansowej banków i ich kapitałów doprowadziło

do ograniczenia kredytowania przedsiębiorstw w strefie euro [Hempell, Kok, 2010]. Najczęściej powodem zmniejszenia akcji kredytowej przez banki jest zmniejszenie kapitałów w bankach spowodowane rezerwami na utratę wartości aktywów, poniesionymi stratami lub zmianami w regulacjach, którym podlegają banki [Bernanke, Gertler, 1995]. Zwykle podaż kredytu ograniczają banki, które ponoszą wysokie straty, bo są dotknięte kryzysem finansowym [Schmidt, Zwick, 2012]. Zakłócenia w funkcjonowaniu banków stwarzają zagrożenia rozprzestrzeniania się kryzysu na realną gospodarkę, zakłócenia w funkcjonowaniu przedsiębiorstw, a także zagrożenie obniżenia dobrobytu społeczeństwa [Wisniewski, Lambe, 2013].

Przeciwdziałanie zjawisku *credit crunch*¹ sprowadza się głównie do wzmacniania kapitału własnego banków [Schmidt, Zwick, 2012]. Z tego powodu rekomenduje się zmniejszenie obciążeń sektora bankowego w Polsce z tytułu podatku bankowego, co pozwoli zwiększyć kapitały własne banków, ich wypłacalność, a dzięki temu możliwe będzie uniknięcie ryzyka zjawiska *credit crunch* w Polsce.

2. Istota zjawiska *credit crunch* – przegląd literatury

Bardzo negatywnym w swoich skutkach zjawiskiem, związanym z sytuacją finansową banków i ich reakcją na wzrost ryzyka rynkowego, jest zjawisko *credit crunch*. Straty ponoszone przez banki, jak również nadmierne koszty, jakimi banki są obciążane, uszczuplają kapitały banków. Pogarszanie wskaźników wypłacalności banków może zagrozić ich stabilności finansowej [Heilpern, Haslam, Andersson, 2009]. Banki mają wówczas dwa wyjścia jako reakcję na uszczuplanie kapitału – pierwsze z nich to zwiększanie kapitałów poprzez pozyskanie nowych inwestorów lub dążenie do obniżenia kosztów działania, a drugie rozwiązanie to zmniejszenie aktywów banków. Ponieważ największą pozycję aktywów w bankach stanowią zwykle należności z tytułu udzielanych kredytów i pożyczek, to zmniejszanie poziomu aktywów banków odbywa się najczęściej poprzez ograniczenie akcji kredytowej [Udell, 2009]. Spadek rentowności banków i będące jego następstwem obniżanie kapitału banków wpływają negatywnie na akcję kredytową [Wehinger, 2013; Hempell, Kok, 2010].

Zjawisko *credit crunch* nie jest definiowane w literaturze przedmiotu jednoznacznie. A.N. Berger i G.F. Udell przedstawiają prostą definicję tego zjawiska. Rozumieją je jako znaczące zmniejszenie podaży kredytu dla komercyjnych kredytobiorców [Berger, Udell, 1994]. *Credit crunch* może być definiowany jako znaczna redukcja udzielania nowych kredytów spowodowana spadkiem podaży kredytu i prowadząca do ograniczenia dostępu do kredytu bankowego na rozsądnych warunkach kredytobiorcom, którzy posiadają zdolność kredytową [Gern, Janssen, 2009; Schmidt, Zwick, 2012]. Jest to zjawisko nadzwyczajnego, nadmier-

---

¹ Zjawisko *credit crunch* zostało zdefiniowane w dalszej części artykułu. W uproszczeniu można powiedzieć, że polega na gwałtownym zmniejszeniu dostępności kredytów bankowych na rynku, które jest wywołane zmniejszeniem podaży kredytów, a nie pogorszeniem zdolności kredytowej podmiotów na rynku.

nego ograniczania podaży kredytu na rynku. Najczęściej w literaturze podkreśla się, że nie dotyczy zwykłego ograniczenia dostępu do kredytu, wynikającego ze zmniejszenia zdolności kredytowej podmiotów na skutek pogorszenia koniunktury gospodarczej [Gern, Janssen, 2009]. Tymczasem finansowanie za pomocą kredytu ma duże znaczenie dla funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa. Reakcje na kryzys często wiążą się z kształtowaniem poziomu kredytowania przez banki. Banki mogą na skutek nadzwyczajnych zdarzeń na rynku zareagować na wzrost ryzyka ograniczeniem finansowania, które może przybierać formę subtelnej, czyli niewielkiej, zmiany warunków finansowania lub w skrajnym przypadku doprowadzić do gwałtownego załamania kredytowania [Hempell, Kok, 2010]. Jeśli dochodzi do gwałtownego załamania kredytowania, to można mówić o zjawisku *credit crunch* [Czechowska i in., 2022, s. 7].

Należy także odróżnić zjawisko *credit crunch*, które ma charakter ograniczeń podaży kredytu od zmniejszenia akcji kredytowej wywołanego zmniejszeniem popytu na kredyt [Gern, Janssen, 2009]. *Credit crunch* znacznie hamuje aktywność gospodarczą, a zwykle zaostrzenie warunków kredytowych prowadzi do spadku popytu na kredyt i towarzyszy falowaniu cyklicznemu gospodarki [Gern, Janssen, 2009].

W okresie dobrej koniunktury następuje zwykle wzrost dostępności kredytowania, a w okresie dekonunktury dostępność finansowania zmniejsza się, rośnie cena kredytu i spada zdolność kredytowa [Gern, Janssen, 2009]. Blokada rynku kredytowego wpływa na aktywność gospodarczą i może doprowadzić do fali bankructw przedsiębiorstw, masowych zwolnień pracowników, wzrostu bezrobocia. Na zjawisko *credit crunch* bardziej wrażliwe są przedsiębiorstwa z sektora MŚP niż duże korporacje, a dostępność kredytów spada w pierwszej kolejności dla mniejszych podmiotów [Wehinger, 2013]. Tymczasem na polskim rynku przeważają mikroprzedsiębiorstwa, które są najmniej odporne na brak dostępności kredytów i pożyczek bankowych, a więc negatywne skutki ewentualnego *credit crunch* na naszym rynku mogą być bardzo destrukcyjne.

Do identyfikacji zjawiska *credit crunch* mogą służyć następujące informacje z rynku [Gern, Janssen, 2009]:

- większość przedsiębiorstw twierdzi, że kredyt jest trudniejszy do uzyskania,
- kurczy się akcja kredytowa banków,
- rośnie wartość emisji obligacji korporacyjnych pomimo wyższych premii za ryzyko.

Credit crunch ma miejsce wówczas, gdy ograniczenie dostępności kredytów jest większe niż jest to uzasadnione sytuacją gospodarczą [Bernanke, Lown, Friedman, 1991]. Obecnie widoczne są jeszcze na rynku skutki pandemii wywołanej COVID-19, pojawiła się wysoka inflacja jako efekt niedoborów na rynku w skutek zerwania łańcuchów dostaw, gwałtownego wzrostu cen surowców, paliw i energii. W pierwszej połowie 2022 r. inflacja CPI według szacunków GUS wyniosła 15,6%, a na koniec 2022 r. – 16,6% [NBP, 2023]. Zjawiska te są podsycane jeszcze wojną na Ukrainie. W 2020 r. 52% osób stwierdziło, że w związku z rozwojem epidemii koronawirusa w Polsce obserwowało liczniejsze odmowy przyznania przez bank kredytu, a w 2021 r. takich osób było już 54%; w 2020 r. 6% osób obserwowało wzrost

zainteresowania klientów kredytami, a w 2021 r. taki wzrost obserwowało już 11% osób; 20% osób badanych w 2020 r. obserwowało częste renegotiacje umów o kredyt mieszkaniowy, a w 2021 r. takich osób było 17% [Związek Banków Polskich, 2021, s. 8].

Rosną koszty utrzymania Polaków. Tymczasem według niektórych źródeł prawie 19%, a według innych ponad 24% Polaków nie dysponuje żadnymi rezerwami finansowymi, 20% dysponuje oszczędnościami w gotówce wynoszącymi od 1000 do 4999 zł, a ponad 1/3 Polaków ma poniżej 1000 zł oszczędności [Jakie są oszczędności, 2022; Borucki]. Żeby osoby, które nie mają oszczędności lub mają ich bardzo mało, mogły przetrwać trudny okres wysokiej inflacji, prawdopodobnie będą musiały poszukać dodatkowego finansowania. Najlepszym rozwiązaniem będzie kredyt bankowy. Jednak musi on być dla takich osób dostępny. O dostępności kredytu decyduje zdolność kredytowa, na którą poza wysokością dochodów ma wpływ koszt finansowania. Na koszt finansowania składa się między innymi oprocentowanie.

Tabela 1. Podstawowe stopy procentowe NBP (w %)

Stopa obowiązuje od	Stopa referencyjna		Stopa lombardowa		Stopa depozytowa		Stopa redyskontowa weksli		Stopa dyskontowa weksli	
	Poziom	Zmiana	Poziom	Zmiana	Poziom	Zmiana	Poziom	Zmiana	Poziom	Zmiana
Wcześniej	0,10	–	0,50	–	0,00	–	0,11	–	0,12	–
2021.10.07	0,50	+0,40	1,00	+0,50	0,00	–	0,51	+0,40	0,52	+0,40
2021.11.04	1,25	+0,75	1,75	+0,75	0,75	+0,75	1,30	+0,79	1,35	+0,83
2021.12.09	1,75	+0,50	2,25	+0,50	1,25	+0,50	1,80	+0,50	1,85	+0,50
2022.01.05	2,25	+0,50	2,75	+0,50	1,75	+0,50	2,30	+0,50	2,35	+0,50
2022.02.09	2,75	+0,50	3,25	+0,50	2,25	+0,50	2,80	+0,50	2,85	+0,50
2022.03.09	3,50	+0,75	4,00	+0,75	3,00	+0,75	3,55	+0,75	3,60	+0,75
2022.04.07	4,50	+1,00	5,00	+1,00	4,00	+1,00	4,55	+1,00	4,60	+1,00
2022.05.06	5,25	+0,75	5,75	+0,75	4,75	+0,75	5,30	+0,75	5,35	+0,75
2022.06.09	6,00	+0,75	6,50	+0,75	5,50	+0,75	6,05	+0,75	6,10	+0,75
2022.07.08	6,50	+0,50	7,00	+0,50	6,00	+0,50	6,55	+0,50	6,60	+0,50
2022.09.08 (nadal)	6,75	+0,25	7,25	+0,25	6,25	+0,25	6,80	+0,25	6,85	+0,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie [www.nbp.pl, dostęp: 10.03.2023].

W reakcji na inflację Rada Polityki Pieniężnej od października 2021 r. podnosiła stopy procentowe (tabela 1). Na zdolność kredytową mają wpływ stopy procentowe na rynku, które wpływają na koszt pozyskania pieniądza przez banki. Na oprocentowanie kredytu wpływają także inne koszty ponoszone przez bank.

O spadku dostępności kredytów na rynku może świadczyć spadek poziomu należności banków z tytułu kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych, bo to znaczy, że więcej kredytów zostało spłaconych niż zaciągnięto nowych [Udell, 2009]. Taka sytuacja miała miejsce na naszym rynku od marca 2022 r. (tabela 2).

Tabela 2. Należności sektora bankowego z tytułu kredytów mieszkaniowych wobec gospodarstw domowych

Data	Kwota należności (w PLN)	Miesięczne tempo zmian (w %)
2021.12.31	497 624 692 237	–
2022.01.31	497 767 426 927	+0,03
2022.02.28	498 519 760 926	+0,15
2022.03.31	496 876 169 034	(-)0,33
2022.04.30	496 321 926 663	(-)0,11
2022.05.31	492 423 078 835	(-)0,79
2022.06.30	489 912 883 248	(-)0,51
2022.07.31	478 360 505 236	(-)2,34
2022.08.31	477 195 123 673	(-)0,24
2022.09.30	477 852 941 261	+0,14
2022.10.31	464 915 252 025	(-)2,71
2022.11.30	463 962 671 918	(-)0,20
2022.12.31	460 746 726 217	(-)0,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie [KNF, 2022].

W celu zapobieżenia zjawisku *credit crunch* trzeba dążyć do tego, żeby niedokapitalizowanie banków nie stało się przyczyną poważnego ograniczenia wzrostu akcji kredytowej na rynku [Gern, Jannsen, 2009]. Koszty funkcjonowania banków podnosi także podatek bankowy – na skutek płacenia podatku bankowego zmniejsza się dostępność kredytów na rynku [Borowski, Jaworski, 2016].

3. Podatek bankowy jako czynnik ryzyka wystąpienia *credit crunch* w polskim sektorze bankowym

Podatek od niektórych instytucji finansowych, czyli tak zwany podatek bankowy, został wprowadzony w Polsce w 2016 r. uchwałą z dnia 15 stycznia 2016 r. [Dz.U. 2016, poz. 68]. Zaczął obowiązywać od 1 lutego 2016 r. W sektorze bankowym podmiotami podlegającymi opodatkowaniu podatkiem bankowym są: banki krajowe, oddziały banków zagranicznych, oddziały instytucji kredytowych i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe. Oprócz podmiotów sektora bankowego podatkiem od aktywów instytucji finansowych zostały także objęte: krajowe zakłady ubezpieczeń, krajowe zakłady reasekuracji, oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń i zagranicznych zakładów reasekuracji, główne oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń i zagranicznych zakładów asekuracji oraz instytucje pożyczkowe. Zwolnione z płacenia podatku bankowego zostały: Bank Gospodarstwa Krajowego (jako bank państwowy) oraz banki w programach naprawczych (co ma ułatwić ich restrukturyzację) [Pyka, Klimontowicz, 2017; Czechowska i in., 2022, s. 42; Panfil, 2017; Furman, 2017].

Stawka podatku wynosi 0,0366% miesięcznie, a podstawą jej naliczania jest wielkość aktywów banku pomniejszonych o [Twarowska-Ratajczak, Twarowska-Mól, 2021; Mielczarek, 2020]:

- 4 mld PLN (w ten sposób podatek nie dotyczy mniejszych banków),
- fundusze własne banków, co powinno motywować banki do zwiększania poziomu kapitałów własnych,
- obligacje skarbowe znajdujące się w portfelu banku, co ułatwia finansowanie przedsięwzięć Skarbu Państwa,
- środki banków spółdzielczych na kontach w bankach zrzeszających,
- papiery nabyte od NBP, które stanowią zabezpieczenie kredytu refinansowego NBP.

Podatek taki został wcześniej już wprowadzony w wielu państwach na świecie i w większości państw Unii Europejskiej, co oznacza, że wprowadzenie tego podatku w Polsce nie było zjawiskiem odosobnionym. Środki z podatku bankowego w państwach Unii Europejskiej trafiają do budżetu państwa lub są przeznaczane na fundusz stabilizacyjny sektora bankowego (w Belgii, na Cyprze, w Niemczech i Szwecji) lub tworzą fundusz kompensacyjny (w Rumunii). W Polsce wpływy z podatku trafiają do budżetu państwa. Takie rozwiązanie zastosowano także w Austrii, Finlandii, Francji, Holandii, Łotwie, Portugalii, Słowacji, Słowenii, na Węgrzech, w Wielkiej Brytanii i we Włoszech [Mielczarek, 2020]. Warto zwrócić uwagę na podstawę opodatkowania i stawkę podatku bankowego w Polsce na tle innych krajów (tabela 3). Analizując zawartość tabeli, można zauważyć, że stawka podatku jest praktycznie najwyższa spośród krajów, które taką daninę wprowadziły. Nie ma też wielu możliwości obniżenia obciążeń podatkowych, które występują w wielu krajach.

System finansowy pełni funkcję służebną wobec gospodarki, a jeśli funkcjonuje prawidłowo, to wspiera rozwój gospodarczy i przyczynia się do wzrostu innych sektorów [Czechowska i in., 2021, s. 9–10; Flejterski, 2009]. Najważniejsze funkcje, jakie pełni system finansowy, to wymiana wartości, pośrednictwo, transfer ryzyka, dostarczanie płynności [Pietrzak, Polański, Woźniak, 2008, s. 17–20]. Rozwój rynku finansowego skutkuje ekspansją kredytu bankowego, a lepsza dostępność zewnętrznego finansowania zwiększa poziom inwestycji i pozytywnie stymuluje rozwój gospodarki [Czechowska i in., 2021, s. 9–11].

Tabela 3. Podatek bankowy / opłata bankowa w państwach Unii Europejskiej

Państwo	Rok wprowadzenia	Podstawa opodatkowania	Stawka roczna
Austria	2011	Pasywa	0,09–0,11% (> 20 mld EUR)
Belgia	2012	Pasywa	Różne stawki dla instytucji
Cypr	2011	Pasywa (tylko depozyty)	0,15%
Dania	2011	Koszty (tylko fundusz wynagrodzeń)	10,3%

Państwo	Rok wprowadzenia	Podstawa opodatkowania	Stawka roczna
Finlandia	2013	Aktywa ważone ryzykiem	0,125%
Francja	2011	Aktywa ważone ryzykiem (kwota wolna 500 mln EUR)	0,0642%
Holandia	2012	Pasywa (za wyjątkiem kapitału własnego, depozytów ubezpieczonych, kwota wolna – 20 mld EUR)	<ul style="list-style-type: none"> • 0,044% dla krótkoterminowego długu niezabezpieczonego • 0,022% dla długoterminowego długu niezabezpieczonego Stawki podatku ulegają zwiększeniu odpowiednio do 0,0484% i 0,0242%, jeśli wynagrodzenie zmienne dyrektora banku przekracza 25% jego wynagrodzenia stałego
Łotwa	2011	Pasywa (za wyjątkiem kapitału własnego, gwarantowanych depozytów, obligacji hipotecznych, zobowiązań podporządkowanych zaliczonych do funduszy własnych)	0,072%
Niemcy	2011	Pasywa (z wyjątkiem kapitału własnego, depozytów ubezpieczonych, kwota wolna 200 mln EUR)	Podatek progresywny: <ul style="list-style-type: none"> • 0% do 300 mln EUR • 0,02% do 10 mld EUR • 0,03% do 100 mld EUR • 0,04% do 200 mld EUR • 0,05% do 300 mld EUR • 0,06% powyżej 300 mld EUR
Polska	2016	Aktywa pomniejszone o: <ul style="list-style-type: none"> • fundusze własne banków • obligacje skarbowe w portfelu banku • środki banków spółdzielczych na kontach w bankach zrzeszających • papiery nabyte od NBP (stanowiące zabezpieczenie kredytu refinansowego NBP) • kwota wolna – 4 mld PLN 	0,4392% (miesięcznie 0,0366%)
Portugalia	2011	1) Pasywa pomniejszone o: <ul style="list-style-type: none"> • kapitał własny • zobowiązania wynikające z planów emerytalnych • rezerwy • zobowiązania związane z wyceną instrumentów pochodnych • wpływy związane z przychodami przyszłych okresów • część depozytów gwarantowanych 2) Wartość nominalna pozabilansowych instrumentów pochodnych z wyłączeniem: <ul style="list-style-type: none"> • transakcji zabezpieczających • transakcji <i>back-to-back</i> 	1) 0,085% 2) 0,00015%
Rumunia	2011	Pasywa (tylko zobowiązania z wyłączeniem gwarantowanych depozytów)	0,1%

cd. tabeli 3

Państwo	Rok wprowadzenia	Podstawa opodatkowania	Stawka roczna
Słowacja	2012	Pasywa (z wyjątkiem kapitałów własnych, długu podporządkowanego, długoterminowych zobowiązań wewnątrzgrupowych i gwarantowanych depozytów)	0,2%
Słowenia	2011	Aktywa Bank mógł zredukować obciążenie podatkowe o 0,167% wartości udzielonych kredytów dla sektora niefinansowego. Od podatku zwolnione były banki, dla których wartość kredytów dla sektora niefinansowego w bieżącym roku podatkowym była większa od wartości z roku poprzedniego przynajmniej o 5% wartości całkowitych aktywów z roku poprzedniego oraz wartość tych kredytów na dzień 31.07.2011 była niższa niż 20% całkowitych aktywów banku. Podatek od całkowitych aktywów został wycofany od 01.01.2015	0,1%
Szwecja	2009	Pasywa Z wyłączeniem: • kapitału własnego • zobowiązań podporządkowanych • zobowiązań wewnątrzgrupowych	0,05%
Węgry	2010	Aktywa (z wyłączeniem pożyczek międzybankowych i pożyczek dla przedsiębiorstw niefinansowych) • W 2011 r. możliwość odliczenia od podatku 30% strat powstałych w wyniku wcześniejszych całkowitych spłat detalicznych kredytów hipotecznych denominowanych w walutach obcych po preferencyjnych kursach walut. • W 2012 r. możliwość odliczenia od podatku 30% umorzonych do 15.05.2012 należności związanych z kredytami hipotecznymi denominowanymi w walutach obcych. • Umorzeniu podlegało 25% należności zaległych ponad 90 dni i skonwertowanych do forinta	0,31% > 50 mld HUF 0,15% < 50 mld HUF
Włochy	2010	Bonusy dla kadry menedżerskiej	• Podwyższenie CIT o 0,75 p.p. • 10% bonusów

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Kozłowska, 2017; Gajewski, 2016; Mielczarek, 2020; Czechowska i in., 2022, s. 43–44; Czechowska i in., 2021, s. 35].

W wielu publikacjach dotyczących podatku bankowego w Polsce zwraca się uwagę na bardzo wysoki poziom obciążenia sektora bankowego podatkami i paropodatkami, a także problemy, jakie może to powodować (tabela 4). W samym 2020 r. wartość podatku CIT zapłacona przez sektor bankowy w Polsce wyniosła 5,5 mld PLN, a podatek bankowy nie obniża podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym [Czechowska i in., 2022, s. 41–42; Zygierewicz, 2019, s. 27–29].

Tabela 4. Skumulowane wartości obciążeń podatkowo-składkowych ponoszonych przez banki w latach 2015–2020

Obciążenia podatkowo-składkowe	Obowiązuje od (częstotliwość)	Łączna wartość 2015–2020 (w mld PLN)
Podatek bankowy	Luty 2016 r. (miesięczna)	19,1
Składki na FBG w BFG	Styczeń 2017 r. (roczna, płacona kwartalnie)	4,5
Składki na FPRB w BFG	Styczeń 2017 r. (roczna)	5,7
Wpłata na FWK	11–12.2015 r. (jednorazowo)	0,6
Wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru	Styczeń 2015 r. (roczna)	1,0
Inne (BFG – Fundusz Stabilizacyjny, Fundusz Pomocowy, FOŚG)	2015–2016 (FS i FP – roczna, FOŚG – jednorazowa)	10,5
Suma		41,4

Źródło: [Czekaj i in., 2021, s. 31].

Najważniejszym problemem z tym związanym jest ograniczenie funkcji wspierania rozwoju polskiej gospodarki. Jest to szczególnie ważne w okresie pandemii, wojny na Ukrainie, a także wysokiej inflacji i zagrożeń dla gospodarki, które są z nimi związane [Czechowska i in., 2022, s. 45].

4. Podsumowanie

Wystąpienie zjawiska *credit crunch* na polskim rynku mogłoby doprowadzić do fali bankructw przedsiębiorstw, zwłaszcza z sektora MŚP, gwałtownego wzrostu bezrobocia, spadku poziomu życia oraz zwiększenia poziomu ubóstwa wśród Polaków, a nawet do długotrwałej recesji. Przeciwdziałanie wystąpieniu tego zjawiska na rynku polskim wymaga zdecydowanych i szybkich działań. Takimi działaniami mogą być:

- zlikwidowanie podatku bankowego,
- zawieszenie pobierania podatku do czasu spadku inflacji do poziomu celu inflacyjnego,
- wprowadzenie ulg podatkowych dla banków na wszystkie należności kredytowe dla osób fizycznych oraz gospodarstw domowych,
- wprowadzenie ulg podatkowych dla banków na należności z tytułu kredytów mieszkaniowych,
- zawieszenie pobierania podatku od należności banków z tytułu nowo udzielanych kredytów dla osób fizycznych i gospodarstw domowych,
- zawieszenie pobierania podatku od należności banków z tytułu nowo udzielanych kredytów mieszkaniowych.

Wdrożenie każdego z tych rozwiązań zwiększy dostępność kredytów bankowych na rynku dla przedsiębiorstw i osób fizycznych, pomoże uniknąć fali bankructw przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz pomoże biedniejszej części społeczeństwa przetrwać okres wysokich cen.

Bibliografia

1. Berger A.N., Udell G.F. [1994], *Did Risk-Based Capital Allocate Bank Credit and Cause a "Credit Crunch" in the United States?*, „Journal of Money, Credit and Banking”, 26(3).
2. Bernanke B.S., Gertler M. [1995], *Inside the Black Box: The Credit Channel of Monetary Policy Transmission*, „Journal of Economic Perspectives”, 9(4).
3. Bernanke B.S., Lown C.S., Friedman B.M. [1991], *The Credit Crunch*, „Brookings Papers on Economic Activity”, 2.
4. Borowski J., Jaworski K. [2016], *Wpływ podatku bankowego w Polsce na kredyt dla sektora niefinansowego*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, 287.
5. Borucki B., *Ponad 1/3 Polaków ma poniżej 1000 zł oszczędności. Czy w 2022 będzie lepiej?*, <https://finanse.rankomat.pl>, dostęp: 10.09.2022.
6. Czechowska I.D., Lipiński Cz., Sikorski J., Stawska J., Zatoń W. [2021], *Efekty obciążeń regulacyjnych i fiskalnych sektora bankowego dla akcji kredytowej banków przed pandemią COVID-19 i w trakcie jej trwania*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
7. Czechowska I.D., Lipiński Cz., Stawska J., Zatoń W. [2022], *Potencjał działalności kredytowej sektora bankowego w obliczu pandemii COVID-19. Perspektywa credit crunch*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
8. Czekaj J., Banasiak A., Nierodka A., Pawlonka T., Zatoń W., Lipiński C., Gałązka P. [2021], *Wpływ czynników regulacyjnych i fiskalnych na wyniki finansowe banków w I kwartale 2021*, Warszawski Instytut Bankowości PAB, Warszawa.
9. Flejterski S. [2009], *W poszukiwaniu nowego paradygmatu zarządzania przedsiębiorstwami bankowymi*, w: *Zarządzanie organizacjami usługowymi*, red. A. Panasiuk, K. Rogoziński, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
10. Furman Ł. [2017], *Podatek od aktywów instytucji finansowych: zagrożenia czy korzyści*, „Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie”, t. 33, nr 1.
11. Gajewski D. [2016], *Polityka podatkowa na rozdrożu – wokół podatku bankowego w Polsce*, „Studia z Polityki Publicznej”, 2(10).
12. Gern K.J., Janssen N. [2009], *Do We Face a Credit Crunch?*, „Kiel Policy Brief”, 15.
13. Heilpern E., Haslam C., Andersson T. [2009], *When It Comes to the Crunch: What Are the Drivers of the US Banking Crisis?*, „Accounting Forum”, vol. 33, no. 2.
14. Hempell H.S., Kok C. [2010], *The Impact of Supply Constraints on Bank Lending in the Euro Area-Crisis Induced Crunching?*, „ECB Working Paper”, 1262.
15. *Jakie są oszczędności Polaków w gotówce?* [2022], <https://www.infor.pl>, dostęp: 10.09.2022.
16. KNF [2022], *Dane miesięczne sektora bankowego – grudzień 2022*, www.knf.gov.pl, dostęp: 10.03.2023.
17. Kozłowska A. [2017], *Podatek bankowy w krajach Unii Europejskiej – wybrane aspekty*, „Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie”, 2.
18. Mielczarek M. [2020], *Efekty fiskalne wprowadzenia podatku bankowego w Polsce*, „Ekonomia – Wrocław Economic Review”, 26/2, „Acta Universitatis Wratislaviensis”, no. 3992.
19. NBP [2023], *Raport o inflacji – grudzień 2022 r.*, Warszawa, <https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/statystyka/bazowa/bazowa.htm>, dostęp: 22.02.2023.

20. Panfil P. [2017], *Podatek od niektórych instytucji finansowych w świetle art. 124 traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, „Gdańskie Studia Prawnicze”, t. XXXVIII.
21. Pietrzak B., Polański Z., Woźniak B. [2008], *System finansowy w Polsce*, t. 1, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
22. Pyka A., Klimontowicz M. [2017], *Przesłanki zmian modeli biznesowych banków ze szczególnym uwzględnieniem podatku od niektórych instytucji finansowych oraz wymogów kapitałowych*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska”, vol. LI, 1, Sectio H.
23. Schmidt T., Zwick L. [2012], *In Search for a Credit Crunch in Germany*, „Ruhr Economic Paper”, 361.
24. Twarowska-Ratajczak M., Twarowska-Mól K. [2021], *The Tax on Certain Financial Institutions in Poland – Objectives and Implications*, „Studia Prawno-Ekonomiczne”, t. CXXI.
25. Udell G.F. [2009], *Wall Street, Main Street, and a Credit Crunch: Thoughts on the Current Financial Crisis*, „Business Horizons”, 52(2).
26. Ustawa z dnia 15 stycznia 2016 r. o podatku od niektórych instytucji finansowych, Dz.U. z 2016 r., poz. 68 ze zm.
27. Wehinger G. [2013], *SMEs and the Credit Crunch: Current Financing Difficulties, Policy Measures and a Review of Literature*, „OECD Journal: Financial Market Trends”, 2.
28. Wisniewski T.P., Lambe B. [2013], *The Role of Media in the Credit Crunch: The Case of the Banking Sector*, „Journal of Economic Behavior & Organization”, 85.
29. www.nbp.pl
30. Związek Banków Polskich [2021], *Raport „InfoKredyt”*, grudzień.
31. Zygierewicz M. [2019], *Regulacje ostrożnościowe krajowe oraz sposób implementacji przepisów unijnych do polskiego systemu prawnego w zakresie regulacji ostrożnościowych*, w: *Polityka państwa wobec sektora bankowego w Polsce. Konsekwencje sektorowe i makroekonomiczne*, red. L. Kurkliński, B. Lepczyński, ALTERUM Ośrodek Badań i Analiz Systemu Finansowego, Warszawa.

Credit crunch risk in Poland and the tax on banks: recommended countermeasures

---

Summary

The article presents the essence of the credit crunch phenomenon, its effects on businesses and the whole economy. It indicates the relationship between the level of bank capital and the occurrence of a credit crunch. The high operating costs of banks in Poland can lead to a reduction in their capital, and consequently, to a limitation of the supply of bank credit in the market. One of the factors contributing to the reduction of bank capital in Poland is the high bank tax compared to that in other countries. In order to reduce the risk of a credit crunch in the Polish market, it is recommended to abolish or reduce the bank tax during periods of high inflation.

Keywords: credit crunch, bank tax, inflation, bank credit supply

---

